

ข้อสังเกต
การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๙
วันจันทร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่องพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๓.๑ รายงานของคณะกรรมการธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
เรื่อง เศรษฐกิจผู้สูงอายุ

ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม

นายสุรจิต นาครทรรพ

๑. แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่มีความรู้ความสามารถและยังมีศักยภาพเพียงพอที่จะทำงานได้อยู่ก็ตาม แต่ก็ไม่ควรขยายระยะเวลาการเกษียณอายุออกไปให้เกินกว่า ๖๐ ปี เนื่องจากเป็นการปิดโอกาสคนรุ่นใหม่ ๆ ในการเข้ามาสู่ตลาดแรงงานและแสดงศักยภาพในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไป

๒. เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงอายุแล้วพบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วยบุคคลผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงควรปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบของคณะกรรมการฯ โดยอาจเพิ่มเติมให้มีกลุ่มบุคคลซึ่งมีช่วงอายุที่หลากหลายมากขึ้น เช่น กลุ่มบุคคลที่มีอายุน้อยหรือกลุ่มบุคคลวัยกลางคน เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

๓. การปฏิรูปลานโยบายด้านรายได้ของผู้สูงอายุ โดยการผลักรายการภาษีเพื่อการเลี้ยงดูผู้สูงอายุให้แก่ทายาท ตามที่คณะกรรมการฯ ได้เสนอนั้น ยังไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร คณะกรรมการฯ จึงควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

๔. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมให้มีการสร้างบ้านพักผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นธุรกิจบริการบ้านพักและบริการดูแลผู้สูงอายุนั้น เป็นแนวคิดซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งอาจขัดกับวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ที่ให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว โดยบุตรมีหน้าที่ดูแลและอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงควรพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับแนวคิดดังกล่าวให้รอบคอบอีกครั้งหนึ่ง

ศาสตราจารย์อิศรา ศานติศาสน์

เนื่องจากโครงสร้างทางประชากรของประเทศไทย มีจำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มมากขึ้น แต่จำนวนและสัดส่วนของประชากรวัยทำงานและวัยเด็กลดลง ย่อมส่งผลกระทบต่อภาระเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากขาดแรงงานที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างผลผลิตและรายได้ของประเทศ ดังนั้น คณะกรรมการฯ ขยับขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจจึงควรทำงานร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เพื่อหามาตรการหรือแนวทางในการปรับโครงสร้างของประชากรไทยให้มีความสมดุลมากยิ่งขึ้น

พลตำรวจโท อำนาจ นิมมะโน

๑. คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ควรกำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงอายุให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยควรให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุในประเทศไทยมีลักษณะที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุที่ “ติดสังคม” อันเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังสามารถทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

๒. แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุนั้น ควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถและศักยภาพของผู้สูงอายุด้วย โดยอาจมีการปรับรูปแบบและลักษณะของงานให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น การจ้างแบบเป็นชิ้นงาน หรือการทำงานที่บ้านซึ่งอาจอาศัยเทคโนโลยีช่วยในการทำงานแบบทางไกล เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่ยังสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้

นายต่อพงศ์ เสลานนท์

๑. รัฐควรมีนโยบายส่งเสริมให้กลุ่มผู้สูงอายุที่พิการมีอาชีพในวัยหลังเกษียณด้วย เพื่อให้ผู้สูงอายุที่พิการมีรายได้จากการประกอบอาชีพ และยังเป็น การแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการให้ความช่วยเหลือและดูแลกลุ่มบุคคลดังกล่าวอีกด้วย

๒. ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการดูแลสุขภาพและอนามัยของผู้สูงอายุ โดยมีการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานระดับสากล และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุด อันจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

นายอำพล จินดาวัฒนะ

๑. คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ควรนำแนวคิดเกี่ยวกับระบบบำนาญแห่งชาติ มาปรับใช้กับการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงวัยด้วย เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันและความมั่นคงทางด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีแม้จะอยู่ในวัยเกษียณแล้วก็ตาม

๒. สถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการการขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่ในสถาบันดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ยังคงขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคนพิการและผู้สูงอายุ ดังนั้น ในการขับเคลื่อนนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ จึงควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการคลัง และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน

นายกษิต ภิรมย์

ควรมีการศึกษาและผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมในการผลิตและส่งออกสินค้า รวมทั้งบริการสำหรับผู้สูงวัย เนื่องจากอุตสาหกรรมดังกล่าวมีแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งรัดในการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงวัยเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นายสุรชัย ดนัยตั้งตระกูล

ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงประสบปัญหาผู้สูงอายุไร้ที่พึ่งพิง และปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรหามาตรการหรือแนวทางส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ จัดทำโครงการบ้านสำหรับผู้สูงอายุ โดยอาจยกเว้นการจัดเก็บภาษีจากเงินรายได้ในการจัดทำโครงการดังกล่าว เพื่อจูงใจและกระตุ้นให้มีการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหากโครงการดังกล่าวประสบผลสำเร็จจะทำให้ผู้สูงอายุมีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

นายศิริชัย ไหมงาม

ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงอายุ ควรมีการปรึกษาหารือกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักวิชาการ องค์กรภาคประชาชน เป็นต้น เพื่อให้คณะกรรมการฯ ขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจได้รับข้อมูลในทุกมิติ ซึ่งจะช่วยให้การจัดทำรายงานของคณะกรรมการฯ เป็นไปอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นายเพิ่มพงษ์ ขวลิต

๑. ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายอายุเกษียณหรือขยายอายุการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งในปัจจุบันมีการกำหนดอายุเกษียณไว้ที่หกสิบปีและห้าสิบห้าปี บริบูรณ์ตามลำดับ ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำงานและสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพให้กับตนเอง ดังนั้น คณะกรรมการฯ ขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและพิจารณาในประเด็นดังกล่าวอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดแรงผลักดันการจ้างงานผู้สูงอายุทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ควรมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำโครงการเกี่ยวกับการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ และการเพิ่มพูนรายได้ให้กับผู้สูงอายุ เป็นต้น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุและปฏิบัติหน้าที่ได้รวดเร็วกว่าหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งจะช่วยให้การดูแลคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นายสุรินทร์ จิรวินิชย์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีรายได้จากการประกอบอาชีพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข

ระเบียบวาระที่ ๓.๒ รายงานของคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่น
เรื่อง การปฏิรูปแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม

นายสุรินทร์ จิรวินิชย์

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ด้วย เช่น ด้านการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรและงบประมาณ และด้านความคุ้มค่าและสมประโยชน์ของประชาชน เป็นต้น โดยการประเมินผลดังกล่าวควรมีการจัดทำตัวชี้วัด (Key Performance Indicator – KPI) ที่มีความเหมาะสม และสามารถแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลหรือสภาพปัญหาจากการบริหารงานได้ตรงตามความเป็นจริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหรือปรับปรุงนโยบายและรูปแบบการบริหารงาน หรือ การปรับเปลี่ยนคณะผู้บริหารต่อไป ซึ่งจะช่วยให้การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนได้อย่างแท้จริง

นายกษิต ภิรมย์

เพื่อให้การกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ ขอเสนอแนะข้อสังเกตเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการปฏิรูปแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจในด้านโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ และด้านการบริหารจัดการการคลังและงบประมาณ ดังนี้

๑) ด้านโครงสร้างและอำนาจหน้าที่

ขอเสนอแนะให้ดำเนินการดังนี้

ประการที่หนึ่ง ประเทศไทยแบ่งส่วนการปกครองออกเป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยส่วนภูมิภาค คือ หน่วยราชการในสังกัดส่วนกลางซึ่งได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ และส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เช่น เทศบาล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้มีหน่วยงานทั้งส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ได้ส่งผลให้การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากการดำเนินงานมีความซับซ้อนและขาดการบูรณาการ ดังนั้น จึงขอให้พิจารณาทบทวนโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยให้ส่วนภูมิภาคโอนภารกิจบางประการให้แก่ส่วนท้องถิ่น อาทิ ด้านการศึกษา ด้านการจราจรและความปลอดภัย ด้านความสะอาดและสุขอนามัย และด้านการพัฒนาสังคม รวมทั้ง ให้อุปเลิกละหน่วยราชการส่วนภูมิภาคที่ทำหน้าที่ดังกล่าวเพื่อให้ส่วนท้องถิ่นสามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างรวดเร็วและบูรณาการ นอกจากนี้ ควรกำหนดให้ผู้บริหารระดับสูง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด มาจากการเลือกตั้งของประชาชน รวมทั้ง ให้มีสภาจังหวัดหรือสภาเทศบาลที่มาจาก การเลือกตั้งด้วย โดยผู้ว่าราชการจังหวัด จะต้องรับผิดชอบต่อสภาดังกล่าว และอาจกำหนดให้มีสภาประชาชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของสภาจังหวัดหรือเทศบาลอีกชั้นหนึ่ง

สำหรับบทบาทของส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐบาลและรัฐสภา ยังคงมีบทบาทในการกำกับดูแลส่วนท้องถิ่นได้ต่อไป ผ่านกลไกภาครัฐตามที่กฎหมายกำหนด เช่น คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา มีอำนาจเรียกหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นมาให้ข้อมูลหรือชี้แจงในเรื่องต่าง ๆ ได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ขอเสนอให้ส่วนกลางมอบหมายให้ข้าราชการไปปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้เกิดการบูรณาการด้วย

อนึ่ง การดำเนินการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ดังกล่าว อาจศึกษาเปรียบเทียบจากการปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการปกครองรูปแบบรัฐเดี่ยว เช่นเดียวกับประเทศไทย แต่ได้แบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเขตจังหวัด (Prefecture) และผู้บริหารจังหวัด มาจากการเลือกตั้งของประชาชน

ประการที่สอง ควรพิจารณาขุบเลิกคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากเมื่อมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่เสนอข้างต้นแล้ว การกระจายอำนาจจะสามารถเกิดขึ้นได้จริง และในด้านการควบคุม กำกับดูแล และการตรวจสอบ นั้น สภาจังหวัดและสภาประชาชนจะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวได้ต่อไป

๒) ด้านการบริหารจัดการการคลังและงบประมาณ

ขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการคลังและงบประมาณที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยระบุให้ชัดเจนว่า ภาษีและค่าสัมปทานประเภทใดและจำนวนเท่าใด ที่กฎหมายให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดเก็บและนำไปใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ตามภารกิจที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง ภาษีและค่าสัมปทานประเภทใดและจำนวนเท่าใดที่จะต้องนำส่งส่วนกลาง ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว จะช่วยให้ปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

กลุ่มงานคณะกรรมการการป้องกันและบรรเทา
ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย
สำนักกรรมการ ๓